

A szerkesztők előszava

Polgárság, középosztály, független egzisztenciák, gondolkodó emberek. A demokrácia és a társadalmi stabilitás tartópillérei, a prosperitásban, kiszámíthatóságban, intézményi stabilitásban érdekelt individuumok. Kreátorok, kultúrahordozók, dinasztia-építők. Döntően inkább nyugatosok, de civilizációsan nyitottak (vagy nem). Ezek egy része, vagy mind együtt. A magyar polgár talán ilyen, talán nem, talán részben igen, talán részben sem.

Kolosi Tamásnak a magyarországi rendszerváltozásról idézett kedvenc gondolatmenete a polgárság két frakcióját, a tulajdonosi és a képzettségi polgárságot (a XIX–XX. század fordulóján a német tudományosságban divatos fogalomhasználattal *Besitzbürgertum* és *Bildungsbürgertum*) különbözteti meg. A tulajdonosi polgárság elsősorban haszonorientált, míg a képzettségi polgárság elsősorban értékorientált. Nálunk a rendszerváltás nagy kérdése az volt, hogy sikerül-e a két réteg „kapuit” minél szélesebbre tární, el lehet-e érni, hogy elég széles és elég erős legyen az új magyar középosztály, az új magyar polgárság.

A kötet gondolkodó magyar polgárokat (művészeket, tudósokat és vállalkozókat) szólaltat meg arról, milyen szerintük a (többi) magyar polgár, hol terem, mit akar és mit nem, és ha mégis igen, akkor miért. Műfaji megkötés nem volt: esszé, tárcsa, vers, társadalomtudományos okfejtés, történelmi tabló; jöhetett

bármilyen, ami elgondolkodtat, újrafogalmaz. Minden, aminek hozzáadott értéke van, amitől több lesz az olvasó: mennyiségben és minőségben is.

A kötetet Kolosinak Tamásnak dedikáljuk. Ő egy olyan magyar polgár, aki magába sűríti a tulajdonosi és a képzettségi polgárt: könyvkiadással és kereskedelemmel foglalkozó vállalkozó, társadalomkutató, vélemény- és kultúraformáló egy személyben. Bennünket, szerkesztőket a saját munkahelyeinken (a Magvető Kiadón és a Tárki Zrt.-n) keresztül több mint két évtizedes munkakapcsolat és baráti viszony köt hozzá. Mindkét intézmény jól ismert Magyarországon, és mindkét intézmény belső munkakultúrájának része a nyitott, érvekre alapozott vita, a független gondolkodás és alkotás. Ez a kötet e két intézménynek is közös vállalkozása. A könyv születésnapjára ajándék, de a szövegek tartalmának, tónusának meghatározásakor kifejezetten azt kértük a szerzőktől, a cikkük általában a magyar polgárról, a polgárosodási folyamatról szóljon. Legyen hozzájárulás ahhoz a diskurzushoz, amelyben tisztáznunk kellene, hol is tart országunk a modernizációs, polgárosodási, nyugatosodási folyamatban (ha egyáltalán).

A felkért szerzők listája a szerkesztők megfontolásait tükrözi. Nem értékítélet, nem törekszik teljességre, sem kizárólagosságra. Kolosi Tamásnak sok barátja, ismerőse, a témához hozzászóló kollégája van. A szerkesztőknek van rálátásuk erre a körre, de ez nyilván nem teljes, és nem is kizárólagos. Összességében azt reméljük, hogy az olvasó a kialakult képet érdekesnek, az írásokat gondolatgazdagnak, a kötetet önálló hozzáadott értéknek fogja tartani. Mert szerintünk a gazdasági, kulturális értelemben vett hozzáadott érték, illetve az annak létrehozására irányuló folyamatos törekvés a polgár, és általában a polgárság alapvető jellemzője. Ebben, úgy látjuk, kötetünk szerzői is egyetértenek. A polgárosodási folyamat jellegét, tempóját illetően

a szövegek sokféle árnyalatot, értelmezést mutatnak be. Reméljük, hogy az olvasó egyet fog érteni velünk: érdemes volt arra törekedni, hogy művészek, tudósok és aktív vállalkozók egyszerre, egy kötetben mondják el a véleményüket ugyanarról a dologról. Hogy örüljünk.

Morcsányi Géza és Tóth István György